

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a :

Pe unu anu 5 fl.—cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl v. a

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFFA DIECESANA in ARAD.

In diu'a pogorîrii Duchului santu.

Astadi serbàm diu'a, in carea s'a format prim'a comuna bisericésca crestina, si in carea istori'a bisericeii si-a luat inceputulu.

Este lungu si instructivu sirulu de fapte, seversitu in biserica din acestu momentu epocalu si pana in diu'a de astadi.

Trei sunt inse cu deosebire momentele, cari la fiecare epoca se repetiescu in istori'a bisericeii, si cari in decursulu veacuriloru preocupa, si dominéza activitatea bisericeii si lunei crestine si anume :

a) gónele din afara si gónele din launtru ;

b) lupt'a nentrupta a bisericeii de a-si dá si a pune in practica o organisatiune cât mai corespundietória spiritului evangheliei si trebuintieloru vietii crestine, desvoltate prin acestu spiritu mantuitoriu ; si infine

c) lupt'a nentrupta a bisericeii de a induce si infiltra in viéti'a si faptele credintiosiloru stepani'a spiritului crestinatátii, stepani'a doctrinei si spiritului evangheliei lui Christos.

Aceste trei momente dominéza si astadi istori'a bisericeii lui Christos.

Pana când in lume susta, si se continua lupt'a cea fara de sfërsitu *dintre bine si dintre reu*, este cu nepotintia, cá se-ti intipuesci pre acestu pamentu vre unu asiedimentu, seau vre o institutiune, carea se nu aiba dusimani din afara si dusimani din launtru, si prin urmare se nu fia espusa la góne din afara si la góne din launtru.

Acésta dusimania si aceste góne sunt atât de naturale, precum de naturalu afla scrutatoriulu naturii, ca nu este in acésta lume nici planta, nici mineralu, nici animalu, nici omu, carele in viéti'a si desvoltarea s'a se nu aiba unu milionu de dusimani, cari toti de o potriviva cu incepere dela prim'a resuflare luca din respoteri spre a-i pripí si apropiia mórtea si peritiunea.

Acesti dusimani potu se fia rugina, seau mucedíela, vermi, seau baccili, seau ori ce altu de acestu

soiu ; dar ei sunt, si esista ; si nencetat si-continua opulu loru distrugetoriu ; ér tari'a si puterea, valórea a totu ce bunu esista in acésta lume, se manifestéza, si se reasuma in resistenti'a, pre carea o opune cinev'a a cestor milióne de dusimani prin o desvoltare si o otielire continua.

Lege a naturii este, cá organismulu tare se resiste, si se traiésca mai multu ; ér organismulu slabu se resiste mai putienu, si se péra mai iute.

Chiar pentru acést'a tendenti'a bisericeii indrep-tata a fost totdeun'a : a-si dá o organisatiune cât mai corespundietória spiritului si doctrinei evangheliei si prin domni'a acestui puternicu organismu a intari si ridicá puterea de viéti'a si resistentia a credintiosiloru.

Dar biseric'a lui Christos vecinica este, si firulu istoriei acestei sfinte si dumnedieesci institutiuni nu se intrerumpe nici odata !

Ómenii se trecu, si se ducu ; dar biseric'a aceeaasi este, si aceeaasi remane din veacu si pana in veacu !

De odata inse cu vecinici'a bisericeii, decretata ne-a fost si noue, ómeniloru unu feliu de vecinicia aici pre pament si o viéti'a eterna din colo de momentu.

Vecinici'a pre pamentu ni-se pare adesea, seau totdeun'a unu lucru dóra absolutu cu nepotintia, dupa ce totu ce esista pre pamentu, si chiar pamentulu insusi supusu este peritiunii.

Si totusi nu este asia !

Cu tóta peritiunea lunei acestei'a au trait totusi in lume ómeni, ale caror nume le cunóscem, si ale caror fapte le invetiãm. Au trait apoi in decursulu timpului generatiuni intregi la anumite epoce, de cari ne aducem aminte cu pietate.

Si daca ne intrebãm, pentru ce acést'a ?

Vom aflá, ca numai pentru aceea, pentru ca spiritulu nu móre nici odata, spiritulu este vecinicu, ér *spiritulu in servitiulu unei institutiuni vecinice lucruri vecinice seversiesce.*

Incât acestu spiritu se pune pre sene in servi-tiulu vecinicieii, vecinici remanu ómenii si generatiu-nile, cari lu-pórta si alimentéza la anumite epoce.

Acestu spiritu forméza puterea si corolariulu istoriei. Si acestu spiritu ne patrunde mintea si inim'a astadi, cand vecinici'a bisericeii, promisa de Domnulu, faptu se face prin pogorírea Duchului santu preste apostolii sei.

Avem neaperat si noi biserice'a si poporulu ro-manu din aceste pãrti o apostolia propria a nóstra. Pentru ca nu ne putem inchipuí, si nici ca ne este iertat a gandí, ca Ddieu, carele o intocmit tóte in universu dupa unu planu si sistemu atát de per-fectu, se nu ne fi avisatu si noue o rola si apostolia speciala in concertulu bisericeiloru si popóreloru lu-mii sale.

Intru a-ne ridicá si ferici pre noi insine cá bi-serica si cá poporu, si prin ridicarea si fericirea nóstra a contribuí la ridicarea si fericirea omenimeii in ge-nere se reasuma neaparatu dupa lege si scriptura apos-toli'a bisericeii si neamului romanescu din aceste pãrti.

Am trait in trecutu avendu o rola mai multu passiva, decât activa, pentru ca asia erau pre atunci vremurile si duchulu vremuriloru. Am inceputu in timpulu din urma a esí tot mai multu din acésta passivitate, si staruim cu tóta puterea a intrá in o viétia cu o activitate cât mai intensiva, pentru ca ne mana spre acést'a spiritulu timpului de astadi.

Activitatea nóstra este inse, si póte se fia nu-mai crestinesca si numai in adeveratulu spiritulu alu evangheliei Ini Christos, *numai in spiritulu vecinicieii*.

Si in acestu spiritulu lucrám, si vom lucrá, pana cand in crescerea generatiuniloru viitorie vom infiltrá iubirea de lucru si de ordine, precum si traiulu cu omenia astfeliu, cá activitatea nóstra indreptata in a-césta directiune sè se cunósca pre veacuri inainte; pana cand mai departe prin amvonu si prin cultulu dumnedieescu vom staruí si colucrá, cá mintea si inim'a credintiosiloru se realizeze totu mai cu succesu binele pre acestu pamentu in familia si in societate astfeliu, cá acésta activitate se lase dupa sene urme neperitorie, si se stepanésca si conduca si viéti'a ge-neratiuniloru viitorie; si in fine, pana cand in cele temporale in cele materiale, constatate din inceput si pana astadi si in biserica si prin biserica de ne-aperatu de trebuintia pentru sustienerea tuturor in-stitutiuniloru mari, — vomu gandí si vomu lucrá cu gandulu la vecinicia.

Avem solia mare, si trecutul si presente ne-au doveditu, ca spiritulu nu ne lipsese. Se ne intarimu in acestu spiritulu luandu astadi Duchu santu, duchulu intieptiunii, duchulu temerii de Ddieu, duchulu dragostei nefatiarite a unui'a catra altulu, duchulu dreptáti, duchulu adeverului, carele se ne provetiú-iesca si intarésca in mersulu nostru cá biserica si po-poru pre calea vecinicieii aici si dincolo de mormentu.

Augustin Hamsea.

Cu privire la reportulu dintre preoti si invetiatori.

O poveste vechia ne spune, ca odata calatoreau pre o cale indelungata ómeni de tóte profesiunile: plugari, industriasi, negutietori, judecatori, advocati, preoti, invetiatori, etc. Dandu-se acesti ómeni unulu cu altulu in vorba fiecare si-laudá profesiunea (za-natulu) lui. Judecatoriulu dicea, ca daca n'ar fi den-sulu in lume, ómenii s'ar tot certá unul cu altulu si n'ar fi nimenea, care se-ii impace. Advocatulu dicea catra judecatoriu: te-asi vedé eu pre tine, cum ai face judecata, daca n'asi fi eu, cá se-ti espunu, si se-ti lamurescu starea lucrului, si se te facu atentu la lege, cá se faci judecata drépta. Preotulu dicea: v'asi vedé eu pre voi, si anume si pre tene judecatoriule si pre tine advocatule, cum ati face intre cei ce se cértá pace, daca nu i-asi invetiá eu pre ómeni reli-giune. Invetiatoriulu dicea: ce se dicu eu? Apoi ca daca n'asi cresce eu pruncii in scóla intru fric'a lui Ddieu si dandu-le cunoscintiele trebuintiose pentru viétia, lumea ar trebú, sè se prepadésca. Industria-siulu, dicea: v'asi vedé eu, cu ce v'ati imbracá, si cu ce v'ati incaltia, daca n'asi fi eu, cá se ve facu haine si incaltiaminte. Negutietoriulu dicea: d'apoi eu ce sum? v'asi vedé eu pre voi, ce ati sci se-ve faceti, daca nu asi tiené eu dugheanu pentru toti, din carele se-ve poteti cumperá cele trebuintiose. Plugariulu, carele ajunsse mai pre urma la vorba, le dise: dati-ne pace, si incetati cu atát'a lauda, pentru ca eu ve chranescu pre toti, si daca n'ar fi plugulu mieu, toti ati murí de fóme.

Aici incetéza povestea, lasandu nedeslegata in-trebarea, ca óre care din acesti ómeni avea dreptate?

Si in adeveru in vremile betrane nici ca se potea deslegá, pana cand adeca dupa asiezemintele acelei lumi ómenii erau impartiti in domni si iobagi. Dupa ce inse a venitu Mantuitoriulu lumii, si a disu: ca „celu ce vrea se fia intre voi mai mare, trebuie se fia tuturor sluga,“ si dupa ce prin economi'a na-tionala a popóreloru lumii culte s'a staveritu cá prin-cipiu necontestabilu, ca adeverat'a valóre si adevera-tulu pretiu lu-da omului numai lucrulu si omeni'a, in-trebarea de sus este dejá deslegata pentru tóte tim-purile, — si deci ne dispensámu de a-ne pronuncia si noi asupra ei.

Noi aici vorbimu despre reportulu dintre preoti si invetiatori, — nu pentru ca acestu reportu nu ar fi staveritu, si nu ar fi cunoscutu ómeniloru, pre cari ii-privesce; ci pentru ca se dice, si póte ca se dice cu dreptu cuventu, ca intre preotii si invetiatorii nostri s'ar fi intemplandu pre ici, pre colo, divergintie in detrimentulu si in daun'a bisericeii; si pentru ca astadi spiritulu timpului introdusu deja in biserica pretinde in modu imperativu, ca acésta scadere se in-cete din societatea nóstra.

Preotulu dupa sant'a scriptura si dupa santele asiedieminte ale bisericeii nu este numai preotu; ci

astadi mai multu de cât ori si cand este, si trebuie se fia unu invetiatoriu alu poporalui tocm'a asia, precum invetiatoriu alu poporalui a fost si Domnulu si Mantuitoriu nostru Isus Christos si santii Sei apostoli.

Invetiatoriulu invetiatoriu este.

Preotulu si invetiatoriu prin urmare sunt doi ómeni instituiti intr'o comuna spre unulu si acelasi scopu. Si deci densii avisati sunt chiar prin chiamarea, pre carea o ocupa, cá se traiésca, si se colucre unulu cu altulu in cea mai buna armonia.

Fórte bine ; dar se dice, ca dragoste cu síl'a nu se póte, si nici ca se póte.

Si daca ne uitám juru imprejuru in eparchia, — vom aflá, ca sunt multe comune, in cari preotii si invetiatorii sunt o inima si unu sufletu, si afacerile biserice si scólei prosperéza vediendu cu ochii.

Sunt apoi locuri, in cari acést'a uu este ast-feliu. Si facia cu aceste locuri vorbimu astadi. Si noi, cari recunóscem, si am disu mai sus, ca „dragoste cu de-a síl'a nu se póte,“ adaogemu, ca daca acést'a nu se póte, apoi se póte alt'a, cu carea de o cam data am poté fi multiemiti, si anume se póte, si acést'a o pretindemu, — se póte sè se stabilésca intre ómenii nostri de aceeași chiamare *bun'a cuviintia oficiala, bun'a cuviintia crestinésca, carea se reasuma : in a dá fiacui ceea ce este alu lui.*

Dar unu esemplu, sperámu, ne va invetiá mai bine.

Unu omu, carele a calatoritu multu prin eparchi'a nóstra in afaceri oficiale, ne spune, ca ajungendu intr'o comuna si vorbindu cu preotulu, acést'a i-s'a plansu amaru contra invetiatoriului, ér a dou'a di vorbindu cu invetiatoriulu, acést'a i-s'a plansu si mai amaru contra preotului ; si vorbindu a trei'a di si cu ómenii din satu, unii din ei laudau pre invetiatoriulu, si huleau pre preotulu ; ér alții laudau pre preotulu, si huleau pre invetiatoriulu.

De ce si pentru ce se intemplá acést'a ?

Ne spune omulu nostru, amintitu mai sus, ca a studiat acésta cauza la faci'a locului, si cu psihologi'a in mana a aflat si constatat, ca divergintiele dintre preotulu si invetiatoriulu de sus proveneau din lucruri fórte meruntiele, din unu feliu de ambitiune falsa si reu intielésa, si mai multu din nisce vorbe, cari intre ómeni cu putienu sange rece ar fi produsu tocm'a armonia.

Éta isvorulu acestei nentielegeri, precum elu ni-se descrie :

Preotulu din satulu, de carele vorbimu, este unu omu mai multu betranu, decât teneru ; si devenindu in vacantia postulu de invetiatoriu, densulu a doritu, si a staruitu, cá sè se aléga unu invetiatoriu cât mai cualificatu. Si acést'a i-a si succesu. S'a alesu adeca invetiatoriulu, de carele vorbimu. Si dupa alegere unu anu de dile preotulu si invetiatoriulu au trait in cea mai buna armonia ; ér lucrurile biserice si scólei mergeau de minune.

A intrat intre densii inse unu feliu de intriga satenésca, si anume : unu credtiosu de influintia in comuna si cu neamuri multe a cerutu dela comitetu, unde preotulu era presiedinte si invetiatoriulu notariu, se-i-se voteze unu imprumutu din casad'a santei biserice. Multi dintre membri comitetului erau aplecati a votá acelu imprumutu, si anume a scóte o suma din cass'a de pastrare, unde banii erau depusi, cá se fia la in de mana spre a se potea repará biseric'a, si a-i dá densulu imprumutu. Atát preotulu, cât si invetiatoriulu au aretat comitetului, ca repararea bisericei nici cum nu se mai póte amaná, si deci imprumutulu nu se póte votá.

Acésta tienuta a preotului si a invetiatoriului a produsu mare nemultiemire atát in credtiosulu, care ceruse acelu imprumutu, cât si in neamurile lui ; si din acésta nemultiemire s'au inceputu vorbe, si din vorbe putiene, vorbe mai multe si unu feliu de doru de resbunare. Celu nemultiemitu si ai sei incepura unu feliu de campania incontra preotului si a invetiatoriului. Pana cand inse densii traiau in relatiuni bune unulu cu altulu, nu era vorba, cá resboiulu pornitu se duca la vr'unu bunu sfersitu, pentru ca au inceputu a pune in lucrare repararea bisericei, si ómenii din satu au vediutu cu ochii, ca banii ceruti, nu era cu potintia a-se dá imprumutu, pentru ca acést'a sub nici unu cuventu nu o permiteau interesele biserice.

Pana aci tóte lucrurile mergeau bine. Biseric'a s'a reparatu, si banii s'au intrebuintiatu pentru reparare. Dar pre prietínulu nostru celu cu imprumutulu, totu lu-mai dorea de votulu comitetului. Si deci intalnindu-se odata cu invetiatoriulu, din vorba in vorba intre altele i-dise : „nu sciu ce are cu Dt'a parintele, de cam de o vreme incóce te vorbesce totu de reu, ferésca Ddieu, ce vorbe grele a disu parintele despre Dt'a mai deunadi, cand a fost la noi, la santirea apei.“

(Va urmá.)

Epistolele parochului betranu.

V.

Iubite Nepóte ! — Cá-si tuturoru fratiloru preoti, asia si mie mi s'a transmisu cerculariulu Maritului Consistoriu, prin care suntemu incunoscintiati, cá Inaltulu Ministeriu de scóle ar fi scrisu catra toti inspectorii sei scolari, cá mai nainte d'a raportá densii despre vre-o scadere a scóleloru poporale-bisericesci, se nisuiésca insisi acasa a indreptá tréb'a si numai atunci se raporteze, dupa-ce stradani'a densiloru se va dovedi de zadarnica. — Cetindu cerculariulu acést'a din firu in peru, mi-aduseiu aminte cá in teneretiele mele am fostu indrumatu de Maritului Consistoriu se mai facu o scóla in parochi'a mea cá se fie dóue. Eu cá se plinescu detorint'a, intr'o Dumineca dupa st'a liturgia oprescu ómenii la scóla si li impartasiescu ordinatiunea ; ómenii incepu a se

misică în scaune și apoi se scóla unulu — gur'a satului — dintre ei și-mi dice: „Parinte! vremile sunt grele, ómenii seraci; mosii și stramosii noștrii au custatu și cu o scóla, nici noi nu vrem se facem popi și dascali din pruncii noștrii, remanemu și mai-departe cu o scóla.“ Ce se facu eu! — facu raportu, că ómenii nu se invoiescu a mai infintia o scóla. Ce se vedi inse! — mi-sosí dela Maritulu Consistoriu o scrisóre, carea nu m'a lasatu se dormu vr'o-câteve nopti. Intr'altele erá scrisu în scrisóre, că Maritulu Consistoriu n'a asteptatu dela mine se-lu incunoscintiezu eu despre aceea, că poporul nu voiesce a mai radica o scóla, căci acest'a s'a potutu sci nainte, mai-departe că eu nu sum în comuna că se raportezu voi'a poporului, ci că se-lu povetuiiescu spre bine și se-lu luminezu, deci se ceru dovedi dela mine și fapte, éra nu vorbe și rapórté despre aceea, că n'am ispravitu nemica.

Scrisórea acést'a m'a desamagitu cum se cade; intrég'a teologia pastorală se deschise acuma în capulu meu. Dupa antái'a cetire a ei me sentiam órecum vatematu pentru dascalitura, dar cercetandu mai cu de-adsinsulu, m'am convinsu, că parerea mea despre chiamarea unui preotu este gresita. Eu credeam adeca, că dela preotu e de-ajunsu, ca sè se pórté bine, se implinésca functiunile preotiesci, apoi se-si incasseze stolele, și se-si duca prescurile acasa: dupa scrisórea acést'a inse am veditu că portarea buna și implinirea functiunilor e numai, o parte anume partea cea mai usióra a preotiei, carea o póte implini ori si cine, pentruca nu e impreunata cu ceva spargere de capu; stau bunu că Filipu crazniculu anca ar scí seversí — déca ar avé putere — anca de-arostulu multe functii preotiesci. Si atunci ce deschilire între mine și Filipu! pentru-ce se capete elu mai putiene prescuri de cătu mine!? — Astfelu de ganduri mi se imbulziau în capu, catra cari se mai adaugea și aceea, că Maritulu Consistoriu are rea parere despre mine, că adeca eu asiu fi unu preotu nepotintiosu, carele nu e în stare a face vre-o tréba buna în folosulu bisericei și alu poporului, ci asteptu, că altulu se vina, se-mi indrepteze lucrurile.

Ti-poti inchipuí Iubite Nepóte! ce lupta aveam se portu cu mine insumi; eram posomoritu nu ca și mai nainte totu veselu, eram neodihnitu că și candu e omulu în pragulu primejdieloru; din casa afara nu iesiam, numai candu eram pofritu la functii, éra functiile le seversiam cu ochii tientiți în molitvelnicu. Aveam datina, se cercetezu scól'a și afara de órele de catechisare, acum nu me ducu nici la catechisu, de odata mi-se facu uritu de ea, sciam adeca că pentru scóla mi-vinu neplacerile. — Preutés'a totu me întrebá, că de unde sum asia de tristu, posomoritu; i-respondream pe scurtu: se me lase în pace. Nu-mi placeau nici mancarile, ori cât de bine se fie fostu gatite; — me stepanea gandulu se iesu din comuna se-mi cautu alta parochia, că se scapu de neplaceri.

Intr'o di vine la mine invetiatoriulu și me întreba că ce e pricin'a de sum — precum dise densulu — atât de seriosu? — I-spuseiu că me luptu cu gondulu d'a merge la alta parochia. Alt'a nemicu nu i-am descoperitu, și densulu cu antái'a-data a iesitu tristu din cas'a mea.

De abia se duse invetiatoriulu, candu audu precinev'a tusindu la usia; am cunoscutu că e Filipu crazniculu; lu-chiam în chilia, și primescu post'a dela elu fara vre-o vorba din partea mea. — Filipu avea datina de me întrebá unele și altele, cand venia la mine, de asta-data iesu și densulu amaritu și crediend că-mi face vre-o placere, se pune de-mi taie unu bratin de lemne, ca dóra mi-va trece de mania, și se-lu maí agraiescu despre noutátile din comuna, de óra-ce densulu le scia mai bine fiindcă locuiesce langa mór'a satului. Vediendu inse că eu numai iesu din chilia, vine densulu la mine éra-si, și apoi me întreba nu cumv'a densulu e pricin'a de sum asia de amaritu? — Nu Filipe! respunseiu eu, ci ómenii din satu pentru că nu voiescu se mai ridice o scóla; Maritulu Consistoriu e fórté maniosu pentru acést'a și vedi Filipe eu n'am alt'a de facutu de cât se me ducu într'altu locu. — Filipu pe cât mi-erá de credintiosu, pe atât e de stradalnicu d'a-mi amblá pe voia. Cá si când dorerea mea ar fi dorerea lui — Filipu incepe a me invetia cum se iesu din necazu. Vedi Parinte! și nu luá în nume de reu, ómenii au creditu că Sfanti'a T'a glumesci, cand li-ai vorbitu de ó alta scóla; bine ca a venitu porunc'a dela Mari'a S'a Vladic'a, dar pentru aceea nu e sila de scóla, numai deca și noi am vrea de buna voi'a nóstra se o facemu. Eu fiindu Santiei Tale, mai antái'u asiu vorbí cu capateniile de a rendulu, apoi asiu mai tiené odata sfatu cu ómenii și stau bunu ca atuncia te voru ascultá. — Nu, Filipe! respunseiu eu, lucrulu acést'a nu-lu facu; nu voiu amblá din casa'n casa nici déca asiu sci, că nu voiu mai vedé prescura pe més'a mea. Filipu puse man'a pe chei'a usiei, și se departá incredintiandu-me că voru veni ómenii la mine, nu trebuie se mergu eu la ei. — Asia a si fostu. Filipu adeca s'a dusu de adreptulu la móra și preste unu ciasu comun'a intréga a auditu, că eu me ducu la alta parochia, éra în loculu meu va veni unu altu preotu, carele va scí, cum se facu scolile.

Destulu că de catra 'nséra incepura fruntasii unulu câte unulu a me cercetá; mai antái'u veni epítropulu, apoi biraulu și alte capetenii; toti sciau că me ducu, sciau și parochi'a unde me ducu și preotulu carele se vina în loculu meu. Vediendu ei că eu nu glumescu cu densii cá într'alte renduri, se hotarira se mai infintiamu o scóla, atât'a numai legara, că scól'a nóua se se faca în ceealalta parte a satului. Duminec'a viitória apoi érași am adunatu poporul dupa liturgia — la scóla și luarámu protocolu, că deschidemu numai de cât scól'a nóua într'o casa inchiriata, éra maritulu Consistoriu se ne tramita unu invetiatoriulu harnicu.

Am raportatu apoi Maritului Consistoriu despre aceea, că acum ómenii sunt invoiti a mai infintia o scóla si am capetatu lauda dela Maritu acela-si. Si eu cu o fala óre-care privescu la tenerimea scolara, cand vine la biserica si me indemnu la slujb'a dumnediesca ascultandu cantarile loru angeresci, si n'am mai raportatu de atuncia nici odata despre aceea, că n'am facutu nemica.

Éta Iubite Nepóte ! ce póte face unu preotu déca pasiesce dupa cum dice invetiatoriulu — s e r i o s u intru implinirea detorintieloru si ce nu póte, déca e usioratecu precum dice Filipu — déca totu in g l u m a iea poruncile mai mariloru si chiamarea preotiésca, — déca crede, că e de ajunsu se raporteze, că se-si spele urechi'a — cum se dice.

Ce voru face domnii inspectori craiesci de acuma nainte — nu sciú ; sciú atât'a că ei nu se voru luá cu bun'a cu poporulu, ei voru porunci ; ar fi bine cá preotii se caute a aduce la rendu scólele, ca adeca se fie provediute cu carti si alte trebuintiése, se fie curate si vederóse ; pruncii se umblé regulatu la scóla si invetiatorii se-si capete platuti'a la vreme, apoi si ei sè se tiena de césurile scólei si se traésca bine cu preotii. De invetiatori e bine, că facendu aceste n'au sè se téma de nimenea, dar detorintiele preotului n'au hotaru, chiamarea lui n'are margini ; purtarea buna si functiunile sunt partea cea mai usióra din chiamarea preotiésca ; — intieptiunea pastorala de multe ori se pune in legatura cu o ordinatiune dela cei mai mari, de multe ori cu sfatulu primitu dela unu craznicu.

Eu sum curiosu a scí, ce se va alege din raportulu parintelui Terentiu, carele nu de multu a raportatu, că in parochi'a lui sunt optspredece concubinate, si nu póte face nici o tréba cu ele. — Apoi densulu crede, că e destulu atât'a ! si mai crede că e preotu de frunte !

Zidirea unei biserici romane in cetatea Brasiovului.

Publicám astadi unu apelu, emanatu de comitetulu parochialu pela comun'a bisericésca din cetatea Brasiovului, adresatu publiculu romanu din tóte pãrtile, si-lu recomandám in deosebit'a atentiune a publiculu nostru, ro-gandu-lu a contribui cu denariulu seu la cladirea unei noue biserici romane in B r a s i o v u. Apelulu suna in urmatoriulu modu :

Pe la finitul seculului trecut, pe timpulu stapãnirii *liberalului si iubitoriului de dreptate Iosif II-lea*, mai multi crestini ortodocsi romãni si greci, cetatieni si locuitori in cetatea interna a Brasiovului, dupe multe lupte ridicara in numita cetate o biserica ortodocsa pentru toti crestinii ortodocsi, fara deosebire de nationalitate, in specialu pentru romãni si greci sub numele : „*Biserica Sfintei Treimi*“.

Zidirea bisericii se terminã in anulu 1788. Servitiulu divinu se celebrã alternativu, in limb'a romãna si gréca,

pana atunci, pana cand se primira in sinulu acestei biserici si companisti greci.

In cetatea Brasiovului se aflã pe atunci. afara de cetatieni ortodocsi indigeni, si asia numit'a compania privilegiata grecésca, ai carei membri nu erau cetatieni ai statulu austro-ungar, ci suditi otomani de legea ortodocsa, cari inca din secululu alu XVI-lea castigara unele privilegii pentru purtarea negociulu levantin, si aveau in cetatea interna a Brasiovului, intr'o cladire privata, o mica casa de rugaciune.

Din ordinu mai inaltu acésta casa de rugaciune a companistilor fu cassata, ér *membrii ei fura incorporati la nou infintiat'a biserica a cetatieniloru*. Intrand companistii in biserica cetatieniloru, la a carei infintiare ei *nu dadusera nici un banu*, nu se multiamira a fi egalu indreptati cu cetatienii, de cari si pentru cari se infintiase biserica, ci pretinsera *esclusivul dreptu de dispositiune asupra bisericii si asupra afaceriloru bisericesci*, motivandu acésta nedrépta si absurda pretensiune cu aceea, *ca numai ei sunt privilegiati si ca numai ei au fost pana atunci in dreptu de a avé biserica sau casa de rugaciune in cetatea interna a Brasiovului*. Totdeodata pretindeau companistii cu staruintia *eschiderea limbii romãne din biserica*. Deórece fundatorii bisericii, in parte mare romani, voiau cu ori ce pretiu a *pastrá limb'a romana* in biserica, se incinse intre cele dóue partide, cari din cetatieni si companisti se transformara acum in partida romana si gréca, un procesu, care a duratu, cu putine intreruperi, un seculu intregu, adeca dela 1788 pana la 1888. Anchete preste anchete urmara.

Deóre-ce inainte de anulu 1848 biserica ortodocsa romana din Transilvania nu era egalu indreptatita cu celelalte biserici, ci numai suferita : de aceea tóte anchetele se faceau de autoritatile statulu ; ele aduceau, si hotariri in acésta afacere curatu bisericésca. Aceste hotariri se perondara aprópre unu secolu, dându dreptu când romaniloru, când greciriloru.

La anulu 1868 biserica ortodocsa romana din Transilvani'a fu recunoscuta prin lege de egalu indreptatita si autonoma. Romãni din cetatea Brasiovului nu întâdiara de a cere dela organele bisericii autonome, se rezolveze cesti'a lor bisericésca. Acést'a se si intemplã printr'o hotarire a Consistoriulu arhiepiscopescu din Sibiu. Pe bas'a canónelor si actelor fundationale *biserica Sf. Treimi a fost declarata de romanésca-grecésca, cu limba de serviciu romanésca si grecésca*. Biserica si averea ei a fost incredintiata crestiniiloru romãni si greci, cá se o administreze pe bas'a principiulu de paritate.

Acum incepura protestele si recursese greciloru la ministeriulu ungurescu de culte, dupa cari urmara anchete preste anchete si ordinatiuni preste ordinatiuni, pana-ce in fine la anul 1880 printr'un rescript regescu se regulã cestiunea bisericii in mod provisoriu astfeliu, că *limb'a romanésca*, fu admisã in biserica Sf. Treimi ca *egal-indreptatita cu cea grecésca*, éra administratiunea averei bisericesci se incredintiã unei comisii compuse din romãni si greci.

Resolvirea definitiva fu rezervata unei hotariri ulterioóre judecatoresci. Spóre acestu scopu fu adusu in anulu 1881 un articulu de lege, prin care resolvirea *acestei cestiuni curatu bisericesci*, se aviséza tribunaleloru. In anulu 1882 s'a esoperatu dela Maiestatea S'a imperatulu si regele unu rescriptu, prin care se dispune, ca afacerea nostra bisericésca se fie judecata de tribunalulu din Budapesta.

In fine ministerulu ungurescu de culte si instructiune publica, prin ordinatiunea s'a din acela-si anu, dispune, că romanii ortodocsi dela biserica sf. Treimi din cetatea Brasiovului, cari nu cereau schimbarea situatiunii create priu inaltulu rescript regescu, *in terminu de 6 luni se încépa*

procesulu pe cale judecătorească pentru comproprietate la aumit'a biserica si la averea ei, fiindca la din contra atât biserica cât si averea ei va fi predata exclusiv in posesiunea grecilor.

Prin această ordinațiune ministeriala romanii au fost pusi in dilema, ca s'au se începa proces in contr'a grecilor, seau se rezigneze la dreptuulu lor la aceea biserica.

Romanii ortodocsi din cetatea Brasiovului, pe deo parte nevoind, că biserica si averea ei se nu intre in exclusiva posesiune a grecilor, era pe de alta parte basati pe dreptatea causei, se resolvara a incepe procesul in contra grecilor.

Dar *deceptiunea loru fu amara!* Desi in decursulu procesulu prin acte autentice era constatatu neindoielnicu, că biserica din cestiune fu infiintata de romani si de greci pentru romanii si grecii ortodocsi, totusi romanii in toate treile instantie fura respinsi cu cererea loru de a fi admisi ca membri ai bisericeii Sf. Treimi, era biserica a fost declarata prin sentintiele judecătorești in modu definitivu de biserica nationala grecăca, va se dica de proprietatea exclusiva a aceluor câteva familii grecesci, ce se aflau in Brasiovu. Prin aceste sentintie a fost declarata de avere „nationala grecăca,” si donatiunea fericitulu principe romanu Grigorie Brancoveanu in pretiu de preste trei sute de mii floreni, lasata in administratiunea acestei biserice spre scopuri culturale si umanitare pentru toti crestini din Brasiovu, fara deosebire de nationalitate.

Prin această resolvire atât de neasteptata a causei noastre bisericesci comun'a romăna bisericeasca a primitu o lovitura grea, lovitura de moarte. Aceea comuna romana bisericeasca odata in floritoare, care o parte insemnata din averea s'a a jertfito pentru infiintarea gimnasiulu si a celorlalte scole romănesci din Brasiovu, era cealalta parte de avere a fost inghitita de cheltuelile cele mari ale unui procesu atât de lungu si costisitoriu; aceea comuna romana nu are biserica, nu are avere si este in primejdie de a apune cu totulu.

Ea de sine nu se mai pôte ridică la positiunea ce-i compete. Membrii ei, in parte mare comercianti prin resboiulu vamalu si in consecuentia prin ruinarea negociulu din Brasiovu odata in floriitoriu, sunt redusi in averea lor. Cu toate acestea, pentru a-si infiintă o biserica demna pentru unu orasiu ca Brasiovulu, romanii din cetatea Brasiovulu n'au fost nepăsatori, ci ei au colectatu intre sine o suma oare care destulu de considerabila pentru impregiurările lor de astădi, inse cu mult prea mica, pentru a coordona scopulu. In acest'a trista, chiar desperata situatiune, apelămu la bunulu sântiu si la generositatea connationaliloru si coreligionaliloru nostri din toate partile pentru ajutore; avënd voie spre acestu scopu dela Ven. Consistoriu sub Nr. 3444.

Avem mare lipsa de ajutoriu si inca de insemnatu ajutoriu.

Si se nu se tréca cu vederea, că biserica romăna din Ungari'a are cu totulu alta insemnatate decât in alte parti, deore-ce la noi biserica eete singurulu terenu legalu pentru dezvoltare in vietia nationala romănescă; era in specialu comun'a romăna bisericeasca din cetatea Brasiovulu, dupa asiediamintele bisericeii noastre constitutionale, este chemata a administră gimnasiulu, scolele reale si comerciale. Comun'a bisericeasca nu pôte esistă.

Desfiintarea comunei bisericesci ar fi o adeverată calamitate pentru cultur'a poporulu nostru din Brasiovu.

Pentru culegerea de ajutore sunt rugati toti amicii inaintării culturii romănesci, căror'a spre acestu scopu li se trimitu liste de colectare.

Banii colectati sunt a se adresă presiedintelu Comitetulu parochialu, Părintelu B. Baulescu in Brasiovu.

Brasiovu, in 15/27. Maiu 1889.

Comitetulu parochialu romanu ortodocsu din cetatea Brasiovulu.

Bartolomeiu Baulescu, pres. *Nicolae T. Ciurcu*, *I. G. Ioan*, *Dimitrie Stănescu*, *Diamandi I. Manole*, *Constantin I. Popasu*, *Georgie B. Pop*, *Petru Nemesiu*, *Nicolae Strevoiu*, *Petra Petrescu*, *Simion Damian*, *Ioan Popea*, *Petrache M. Zănescu*, *Nicolae Piltă* notar.

O scurta rectificare.

Dilele trecute s'a instalatu noulu comite supremu alu comitatulu Temisiorii; si intre numerosele deputatiuni, cari s'au prezentatu la această ocaziune, a participat si o deputatiune a preotimei gr. or. romane din comitatulu Temisiorii, compusa din 2 protopresviteri si 10 preoti.

Faptulu acest'a a fost comentat in doue rouduri de catra „Luminatoriulu.” Si dupa ce astadi, astfelu este directiunea vietii publice, că omeni se fia indreptatiti a critica totu ceea ce se face pre acestu terenu, nimenea nu are nici celu mai micu cuventu a-se superă, cand vede ca o fapta a s'a este supusa criticeii, ori carea, si ori cum ar fi aceea, — de-orece de multe ori o fapta laudata de critica pôte se descurageze pre faptuitoriulu ei, si de multe ori o fapta aspru criticata si reu vorbita pôte chiar se dovedesca faptuitoriulu acelei'a, ca bine a lucratu.

Nu scim, ce impressiune va fi produsu asupra membriloru deputatiunei preotimei din comitatulu Temisiorii, si in genere asupra publiculu critic'a facuta de „Luminatoriulu.” Ori care ar fi inse această impressiune, ea este unu lucru subiectiv, internu, ér de „internis non iudicat praetor.”

Incât inse „Luminatoriulu” in critic'a facuta acestei deputatiuni au infacisiat starea obiectiva a lucrulu altcum si nu precum s'a intemplat in realitate, ne credemu detoria rectifică lucrulu in urmatorele:

Adeverulu este, ca Pré Santia S'a parintele Episcopu alu Aradulu inainte de instalarea noului comite a invitat pre parintele protopresviteru alu Temisiorii, Meletiu Dregheciu, prin o epistola privata, că se convóce inteliginti'a clericala si mireana din Temisiora la o conferintia, cu carea se combine modulu, cum si in ce forma ar fi a-se dá espressioni mai bine cu ocaziunea instalării noului comite, ca maioritaea comitatulu o forméza poporulu nostru; dar nu este adeveru ceea ce sustiene „Luminatoriulu” ca protopresviterulu Dregheciu ar fi „reportatu Pré Santiei Sale, ca la conferintia chiamata de densulu in această afacere s'ar fi prezentat numai unu „fruntasiu,” si acel'a s'ar fi dechiarat contra deputatiunei.” Din contra numitul parinte protopresviteru in o epistola privata a respunsu Pré Santiei, Sale, ca dupa ce instalarea se va tieni in etagiulu alu doilea, pre carele densulu din caus'a slabitiunii piciororlu nu-lu pôte urcă, ér preotulu Petru Anc'a este impedeatu de a conduce deputatiunea din caus'a ca este ocupatu cu esamenele, astfelu a propusu. P. S. S. se incredintieze conducerea acelei deputatiuni parintelui protosincelu Iosif Goldisiu. Din această epistola, asia credemu noi, ca nimenea nu pôte conchide alt'a, decât ca conferintia s'a tienutu, si a intocmitu deputatiunea, si acestei'a numai conducatoriulu i-lipsesce.

La această propunere a parintelui protopopu P. S. S. i-a reflectatu, ca dupa ce deputatiunea este a preotimei din comitatulu Temisiorii, astfelu si conducatoriulu acelei'a se cuvine se fia din acelu comitatu, si tot de odata a adaosu, ca va recomandă protopresviteriloru: Belintiulu si alu Lipovei, cari apartienu la acelu comiatu, că se con-

duca densii deputatiunea, ceea ce de altcum credemu, ca densii o ar fi facutu si fara recomandatiune.

Cetindu critic'a „Luminatoriului,“ — am trebuitu se ne punemu si noi intrebarea, ca propriamente ce a facutu această deputatiune? si am aflatu, ca dens'a s'a prezentatu inaintea comitetului 'supremu alu comitatului Timisiorii, carele in acestu comitatu, este reprezentantele Majestății Sale, ér clerulu si poporulu romanu a fost si este cu cea mai mare pietate si alipire catra Majestatea S'a si catra august'a casa domnitória. Apoi la comitele supremu nu s'a prezentatu numai deputatiunea preotimei nóhtré; ci s'a prezentatu si Episcopulu romano-catolicu si Episcopulu serbescu cu clerurile loru, precum si reprezentanti'a armatei etc.

Apoi de odata cu acestu respunsu ne-am adusu aminte, ca in tómn'a anului 1887, — cand s'a instalatu noulu comite supremu alu comitatului Carasiu-Severinu, — Ilustritatea S'a, domnulu Episcopu greco-catolicu din Lugosiu Dr. Victor Mihályi l'a intempinat dimpreuna cu clerulu seu la gara, si a datu si unu prandiu de gala in onórea noului comite supremu. Si pre cât scim noi, nime-ne-a, nici chiar „Luminatoriulu“ nu a facutu din acestu incidentu nimeniu nici o observare.

Si deci ne-am pusu intrebarea: „duo quum faciunt idem non est idem?“

De altcum „Luminatoriulu,“ asia ne spune, ca critic'a, ce o face deputatiunei preotimei, o face in numele poporului. N'avem nici unu feliu de indoiéla in această privintia. Am dori inse pentru si mai buna orientare, cá despre această se întrebe „Luminatoriulu“ poporulu, si inca pentru usiurintia se întrebe celu putienu poporulu din Mehala, carele este in imediata apropiare de Temisiora, si carele, sperám, a datu dovede de nationalitate.

Apoi in sciintia se ne fia, ca nu este a nóstra vin'a nici meritulu, daca poporulu gandesce, precum gandesce elu, si daca acestu poporu nu se insiéla in géndulu lui; eáci de unu lucru nu s'a facutu inca nici odata vinovatu poporulu nostru, si nici nu se va face, si anume de tradare a,“ de carea vorbesce „Luminatoriulu.“

Santirea bisericeii gr. or. din Siustra.

Stimate Domnule redactoru! Este necontestaveru cumcá progresulu unui poporu in cultura depinde in mare parte dela mijlócele, de cari dispune, pentru promovarea intereselor sale culturali. — Intre aceste mijlóce se potu numerá cá cardinali dóue: scól'a si biserice'a. Acesti doi factori au menitiune se respandésca lumin'a religiósamorală, se inaltie sentiulu de pietate alu crestiniloru, si prin această se se puna basa solida la bunastarea si fericirea unu poporu.

Credintiosii nostri din comun'a Siustra convinsi despre aceste adeveruri — sub conducerea zelosului preot Pompeiu Dorca, sprijinitu de Epitropulu primariu Florea Coafa si judele comunalu Nicolae Suba, — inca s'au trudit multu pentru a-si castigá aceste foculare de invetiatura, si cu prestarea multoru sacrifice morali si materiali, au inceputu a redicá unulu din acestea, adeca biserice'a, carea — ajutati de provedinti'a divina si sprijinulu materialu alu unoru binefacetori, — o si-vediu rá terminata in anulu acest'a.

Spre a se poté dá noulu locasiu menitiunei sale, respective a se poté celebrá intrensulu santele mise: poporulu dreptcredintiosu din aceea comuna se adresá catra Inaltu Pré Santi'a S'a Dlu Episcopu diecesanu; rogandu-lu se binevoésca gratiosu a santi uolu edificiu in diu'a Inaltiarii Domnului din 18. Maiu a. c.

Inaltu P. S. S. inse din caus'a altoru ocupatiuni si mai ponderóse pe acelu timpu, — nepotendu efeptui in

persóna aceea santire: insareiná cu această pre Revds. D. protopresviteru tractualu G. Creciunescu.

Parintele protopresviteru primindu Inalt'a binecuvéntare archierésca inca in presér'a dilei festive adeca in 17. Maiu a. c. se presentá in comuna, unde fu intempinata cu viua insulfetire de poporulu adunatu, si — între salve de trascuri — condusu pana la ospital'a casa a preotului Pompeiu Dorca.

Sér'a noulu coru vocalu de plugari din locu, infintiatu la sfaturile parintelui protopresviteru tractualu si la staruinti'a bravului loru preotu: esecutá in onórea celui dantaiu mai multe piese fórté precisu si armoniosu.

Mane di, in 18. Maiu a. c. s'a efeptui actulu santirii noului edificiu, cu o adeverata solemnitate, dupa típiculu santei nóstre bisericeii, prin parintele protopresviteru asistatu de preotii: Georgiu Petroviciu din Budintiu, Ioanu Lazarescu, din Gruin, Demetriu Morariu, din Babsia, si Athanasiu Mercea din Costeiu, éra dupa aceea immediatu s'a celebrat utreni'a si sant'a liturgie in nou santi'a biserica. Atát la actulu santirei cât si la liturgie, corulu vocalu din locu esecutá cu o precisiune escelenta tóte cantarile corali, radicand prin această solemnitatea dilei si inspirand evlavie in credintiosii, cari erau in numeru frumosu adunati atát din locu, cât si din comunele vecine.

La pricésna parintele protopresviteru a rostitu o cuvéntare, in care a aretatu insusirile ce trebue se le aiba o biserica; facend alusiune la biserice'a cea vie, care e poporulu credintiosu si indemnandu-lu pre acest'a a-si pas-trá curatieni'a sufletului prin practicarea virtutiloru crestinesci. A inaltiatu apoi rugatiuni pentru binefacetorii si ajutatorii acestei sante bisericeii, multiamindu Maiestatii Sale pentru preagratiosulu ajutoriu de 100 fl. oferitu la zidirea bisericeii; apoi Inaltpresantiei Sale Dlui Episcopu diecesan pentru ajutorulu de 100 fl., precum si parintelui Dorca, care spre scopulu procurarii unu clopotu a donatu 130 fl. La finea acestei'a preotulu localu in cuvinte scurte dar binenimerite multiami parintelui protopresviteru pentru povetiele si indreptarile date acestui poporu la tóte intreprinderile Sale salutare.

Terminandu-se servitiulu divin, parintele protopresviteru in frunte cu Dl Primpretoru Constantin Lazar si o multime de óspeti adunati, se intrunira la prandiu in ospital'a casa a parochului localu. — Sub decursulu prandiului s'au tienut mai multe toaste, între cari notam cá parintele protopopu radicá primulu pocalu pentru Maiestatea S'a augustulu nostru Imperat si Rege Franciscu Iosifu Antáiul. Parintele parochu G. Petroviciu din Budintiu toastá pentru Pré S. S. Dl. Episcopu diecesanu si protopresviterulu tractualu; éra parintele P. Dorca multiami ospetiloru pentru onorulu facut prin presenti'a loru.

Sér'a corulu vocalu improvisá unu concertu esecutand mai multe piese alese cu o precisiune rara, éra dupa aceea a urmatu dansu.

Astfel s'a finit memorabil'a diua a „Inaltiarii Domnului“ din anulu curentu in comun'a Siustra.

Dumnedieu se ajute fratiloru Siustreni spre a poté face inca multe lucruri bune si frumóse. I. M.

D i v e r s e.

* *Pré Santi'a S'a* parintele Episcopu alu Aradului Ioanu Metivnu a placatu astadi la Cianadulu serbescu insotitu de asesorulu consistorialu Augustin Hamsea si de secretariulu consistorialu Ignatiu Pap — spre a efeptui actulu sfintirei bisericeii noue de acolo.

* *Protocolulu congresului nationalu bisericescu ordinariu* alu metropoliei romaniloru greco-orientali din Ungari'a si Transilvani'a intrunitu in Sibiuu la

1/13 Octomvre 1868, — a aparutu in editiunea metropoliiei, — cuprindindu sumarele siedintieloru congresuali, repórtele consistoriului metropolitan si regulamentele votate in acésta sesiune congresuala. Pretiulu este 60 cr. Recomendám acestu protocolu in deosebit'a atentiune a clerului si poporului. Esemplare de vendiare se afla si in cancelari'a consistoriala din Arad.

* **Esamenele** la seminariulu diecesanu se voru tiené dupa urmatóri'a programa: in 3/15. Iuniu esamine private cu preparandistele. — 3 17. Iuniu a. m. essamenu din limb'a magiara cu tóte cursurile preparandiale. — 6 18. Iuniu a. m. curs. III teologicu: pastoral'a, liturgic'a, cácticetic'a, constituti'a, cant si tipicu; p. m. cursulu pregatitoriu: din tóte obiectele. — 1/19. Iuniu a. m. curs. III preparandialu: religiune, pedagogia, cosmografia, constituti'a; p. m. curs. I teologicu: teologi'a fundamentala, limb'a romana, studiulu biblicu. — 8 20. Iuniu a. m. curs. I prep: religiune, antropologia, limb'a romana, limb'a germana; p. m. curs. pregatitoriu; I—II prep. si I—II teologicu: cantu si tipicu. — 9 21. Iuniu a. m. curs. II teol. dogmatic'a pedagogi'a, essegesa, patrologi'a; p. m. curs. II prep. religiune, pedagogi'a, limb'a romana, limb'a germana, geografi'a. — 10 22. Iuniu a. m. curs. I teol. istori'a bisericesca, pedagogi'a, economi'a. — 12/24. Iuniu a. m. curs. III prep. matematic'a, limb'a romana, limb'a germana, istori'a universal'a; p. m. curs. I prep. matematic'a, istori'a natural'a, geografi'a, economi'a. — 13/25. Iuniu a. m. curs. II teol. istori'a bisericesca, retoric'a, limb'a romana, economi'a; p. m. curs. II prep. matematic'a, istori'a patriei, istori'a natural'a, chimi'a economi'a. — 14/26. Iuniu a. m. curs. III teol. dreptulu bisericescu, moral'a, igien'a; p. m. tóte cursurile prep. si teol. music'a vocala. — 15/27. Iuniu a. m. curs. III prep. fisic'a, istori'a natural'a, igiena, economi'a, cantu si tipicu; p. m. tóte cursurile preparandiale gimnastic'a. — 18/30. Iuniu a. m. Te-Deum, cetirea clasificatiuniloru si estradarea absolutórieloru.

Not'a: Caligrati'a, desemnulu si productele de industri'a de casa ale eviloru voru fi espuse sub intréga durata essamineloru. — Esaminele se voru incepe diminéti'a la 7 ér dupa médiadi la 4 óre.

Concursse.

Nr. 1855/1889.

Pentru deplinirea definitiva a duor catedre professorali la institutulu teologicu alu eparchiei gr. or. romane a **Aradului**, si anume: a catedrei pentru studiile exegetico-istorice cu studiile auxiliare, — si a catedrei de teologi'a sistematica si eventualminte si alte studii, conform conclusului Venerabilului Sinodu eparchialu aradanu dto 17 29. Aprilie a. c. Nr. 31. — se escrie concursu cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicare**

Salariulu impreunatu cu fia-care din aceste catedre este de câte 900 fl. si dreptulu la quinquenaliile stabilinde prin Venerabilulu Sinodu eparchialu.

Doritorii de a ocupá un'a din aceste catedre au a-si substerne recursele loru instruite cu documentele despre cualificatiunea prescria prin conclusulu sinodalu de sub Nr. prot. 69 din an. 1885., pana la terminulu sus indicatu.

Arad, din siedinti'a consistoriala tienuta in 1/13. Maiu 1889.

Consistoriulu eparchiei gr. or. romane a Aradului.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante **Fenisu** si fili'a **Valea-mare**, protop. Halmagiului se escrie concursu cu terminul de **30 de dile dela prim'a publicare**

Doritorii de a ocupá acésta parochie sunt avisati a-si trimitte recursele, prevediute cu tóte documintele prescrie in Statutul organicu ale adresá comitetului parochialu, si ale trimitte oficiulu protopresviteralu gr. or. romanu in Halmagiu pâna la 18. Iuniu a. c.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU GROZ'A, m. p. protop.

—□—

Pe parochi'a reposatului preotu Samuil Istvanescu din **Secusigiu**, cá de clas'a prima se escrie concursu cu terminulu de **30 de dile dela prim'a publicare** in foi'a „Biserica si Scol'a.

Recurentii, cari au depusu esamenulu de maturitate trebue se substérna, recursele sale adresande la comitetulu parochialu din Secusigiu Reverendissimulu Domnu Meletiu Dregheciu in Timisiór'a si a se presentá in vre-o dumineca seau serbatóre spre aretarea desteritati sale in cele bisericesci si cántári.

Timisióra, 11. Maiu 1889.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoirea mea: MELETIU DREGHICIU, m. p. protopresviterulu Timisiorii.

—□—

Pentru deplinirea postulu de preotu imbinatu cu celu invetiatorescu, — la vacant'a parochia gr. or. de clas'a III. din comn'a **Lapusnicu**, se escrie concursulu cu terminu de alegere pe diu'a de **20. Iuliu st. vechiu a. c.**

Emolumintele sunt: un'a sesiune de pamentu, parte aratoriu, parte fenéti'a, 1 jugeru intravilanu parochialu, birulu de câte un'a mesura cucuruзу in bómbe si stol'a aici usuata dela 120 Nr. de case, pentru conferenti'a tractuala 2 fl. carausia gratuita in afaceri oficióse, si cá léfa invetiatorésca: 1/2 jugeru intravilanu, in bani gat'a 100 fl. v. a. pentru lemne din cari sè se incaldiésca si scol'a 24 fl.; pentru curatirea scoléi 5 fl. cari tóte la olalta se potu urcá la sum'a de 500 fl. v. a.

Aspirantii la acestu postu sunt avisati a-si tramite recursele — cuviintiosu ajustate, — pana inclusive 16. Iuliu st. vechiu a. c. parintelui protopresviteru Georgiu Creciunescu, in Belincz, p. u. Kiszetó, éra pana atunci a-se presentá in st. biserica, spre a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: G. CRECIUNESCU, m. p. prot.

—□—

Pentru vacant'a parochie de a III.-a clasa din comn'a **Sierghisiu**, protopresviteratulu Pestesului Cottulu Bihoru se escrie concursu cu terminu de **30 de dile dela prim'a publicare**

Emolumintele sunt:

- 1) birulu preotiescu dela 110. numere case un'a vica cucurudiu sfarmatu.
- 2) folosirea aloru 22. jugere pamentu parochialu bun.
- 3) dela 110 numere case un'a diua de lucru cu palmile.
- 4) Stolele usuete anuale 80 fl.
5. Casa parochiala cu gradina, grajdu, colna si tóte cele necesarie, precum si fantana in ocolu, lemne de focu din padurea comunala. tóte acestea computate la olalta dau o suma de 412 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochie sunt avisati a-si trimitte recursele loru instruate in sensulu Statutul organicu si a regulamentulu pentru parochii, adresate comitetulu parochialu subsemnatulu protopresviteru in Lugasiulu de sus, post'a ultima Élesd — si a se presentá in vre-o dumineca ori serbatóre in Sf. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cele rituale.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: TEODORU FILIPU, m.sp. prot.